

Bibliotek och utveckling

Biblioteksplan för Kalmar kommun 2013-2019

Reviderad 2018

Innehållsförteckning:

BIBLIOTEKSPLAN - VISION OCH MÅL.....	3
Övergripande mål	3
Delmål	4
Delmål	4
Uppföljning.....	4
BAKGRUND.....	5
Bibliotekstyper i Kalmar kommun.	5
BIBLIOTEKENS VERKSAMHET	6
Bibliotekens huvuduppgift	6
Folkbiblioteken	6
BIBLIOTEK I SAMVERKAN	7
Förskola/0-5 år	7
Grundskola/6-16 år.....	7
Gymnasieskola.....	7
Vuxenutbildning.....	8
Särskild biblioteksverksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning.....	8
Förvaltnings- och institutionsbibliotek	8
DOKUMENT SOM STYR BIBLIOTEKSVERKSAMHET.....	10
OMVÄRLDSFAKTORER SOM PÅVERKAR BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN	10

BIBLIOTEKSPLAN - VISION OCH MÅL

Vision

När biblioteket är en naturlig del av invånarnas vardag och alla är nöjda med servicen har Kalmar kommuns biblioteksverksamhet bidragit till att förverkliga visionen om att göra Kalmar län till Sveriges bästa biblioteksregion.

Bibliotekslag

Bibliotekslagen från 1996 kompletterades 1 januari 2005 med en paragraf om att kommuner och landsting ska upprätta biblioteksplaner. Den nuvarande bibliotekslagen antogs 2013 (SFS nr: 2013:801).

Med en biblioteksplan avses ett politiskt förankrat styrande dokument som omfattar en analys av det samlade biblioteksbehovet i en kommun och åtgärder för hur dessa behov skall tillgodoses. Denna biblioteksplan skall förutom folkbiblioteksverksamheten också innefatta biblioteksbehovet vad gäller utbildning, omsorg, vård och näringsliv.

Skollag

Den nya skollagen kompletterades 1 juli 2011 med paragrafer om stärkta rättigheter för elever bland annat ska alla elever ha tillgång till skolbibliotek. I Kalmar beslöts att ansvar och budget för skolbibliotek övergår till barn- och ungdomsnämnden och Södermöre kommunaldelsnämnd.

Övergripande mål

- biblioteken spelar en viktig roll i den lokala utvecklingen och är en naturlig del i kommunens utvecklingsplanering
- biblioteken möter de behov som allmänhet, studerande, företag, föreningar/organisationer och förvaltningar har.
- personalen upplever att den arbetar i en trivsamt, sund och utvecklande arbetsmiljö, där kompetensutveckling är en naturlig del av arbetet.
- länets bibliotek är en fristad och mötesplats för barn, unga och vuxna som inbjuder till lärande och läsande med alla sinnen. Barn- och ungdomars delaktighet ger verksamheten form och innehåll.

Tillsammans med regionbiblioteket har kommunerna i Kalmar län arbetat fram strategier för biblioteksutveckling. Vi prioriterar arbetet med utveckling av metoder, miljöer och medier kring barn, unga och vuxnas lärande. Tillsammans jobbar vi med utvecklingsarbete, gemensamma satsningar kring IT, digital delaktighet respektive utveckling samt "bibliotek 2.0".

Våra kärnvärden kännetecknas av

- lyhördhet - lyssna på våra målgrupper och känna av förändringar och trender
- kreativitet - tänka i nya banor och vara öppna för förändringar
- kompetens - kunskaper, färdigheter, fortbildning
- engagemang - inspirera, överraska, vara en positiv kraft

Delmål

Gemensamma delmål för alla bibliotekstyper

- Biblioteken är offentliga och tillgängliga mötesplatser för alla
- Det virtuella biblioteket är tillgängligt dygnet runt och lätt att orientera sig i
- Bibliotekspersonalen kompetensutvecklas regelbundet för att kunna utföra ett professionellt arbete som svarar mot brukarnas behov.
- Bibliotekens medieutbud präglas av allsidighet och mångfald
- Biblioteken utvecklar och stärker samarbetet inom sydostregionen

Folkbiblioteken

- Fackutbildad personal finns på samtliga folkbibliotek
- Samarbetet mellan olika bibliotek i kommunen har ökat för brukarnas bästa
- Huvudbiblioteket erbjuder plats för studerande.
- Biblioteksfilialerna är anpassade efter brukarnas behov.
- Folkbiblioteken är en positiv och stimulerande miljö för barns och ungas fritid

Delmål

Skolbiblioteken

- Biblioteksverksamheten är en naturlig del av skolutvecklingen och elevernas och lärarnas arbetssätt
- Elever har inflytande över skolbiblioteksverksamheten
- Skolbibliotekens status är hög
- Skolledares och skoladministratörers ansvar för skolbiblioteksutvecklingen är tydlig.
- Fackutbildad personal finns på samtliga skolbibliotek

Uppföljning

Denna plan är utgångspunkten för en process där biblioteksverksamheten är i ständig förändring. Frågor som rör samhällsplanering och näringsliv måste beaktas vid planens uppföljning. Planen ska utvärderas och revideras regelbundet vart tredje år. Ansvarig för utvärdering och uppföljning är kultur - och fritidsnämnden i samverkan med berörda nämnder och förvaltningar.

Utifrån biblioteksplanen ska de olika verksamheterna upprätta planer som följs upp och utvärderas. Ansvarig är enhetschef och rektor.

BAKGRUND

Bibliotekstyper i Kalmar kommun.

Kalmars biblioteksplan gäller för de folk- och skolbibliotek som drivs av Kalmar kommun och Kalmarsunds Gymnasieförbund.

Inom kommunen finns flera biblioteksorganisationer och målet är att samarbetet mellan bibliotek som vänder sig till allmänhet och studerande på sikt ska öka. Det viktigaste är att Kalmars invånare på effektivaste sätt kan utnyttja de samlade offentliga biblioteksresurserna.

I Kalmar finns flera olika bibliotekstyper:

Bibliotek	Ansvar	Organisation	Målgrupp
Folkbibliotek	Kultur- och fritidsnämnden (KFN), Södermøre KDN	Huvudbibliotek 6 filialer + 3 filialer(KDN) bokbuss Stifts- och gymnasiebiblioteket	Kalmar kommuns invånare. Länet och landet genom fjärrlån.
Integrerade folk- och skolbibliotek	KFN, Södermøre KDN	5 bibliotek	Skolelever, personal och allmänhet
Grundskolebibliotek	Barn- och ungdomsnämnden och friskolor	26 skolbibliotek	Skolelever och personal
Gymnasiebibliotek	Kalmarsunds gymnasieförbund och friskolor	3 gymnasiebibliotek	Gymnasielever och personal
Folkhögskolebibliotek	Landstinget i Kalmar län	Högalids folkhögskola	Elever och personal
Universitetsbibliotek	Linnéuniversitetet	Linnéuniversitets bibliotek i Växjö och i Kalmar	Studenter, forskare och övrig personal
Medicinskt e-bibliotek	Landstinget i Kalmar län	Landstinget i samarbete med Linnéuniversitetet	Vårdpersonal och patienter kring medicinska frågor
Företags- förvaltnings- och institutionsbibliotek	Kalmar kommun, Landstinget i Kalmar län, Länsstyrelsen m fl		Endast för den egna personalen
Regionbibliotek	Regionförbundet i Kalmar län	Regionbiblioteket i Kalmar	Stöd för länets folkbibliotek

BIBLIOTEKENS VERKSAMHET

Bibliotekens huvuduppgift

Bibliotekens huvuduppgift är att vara en hjälp för Kalmars invånare att vidga och höja kunskapsnivån, stimulera fantasin och hitta vägar till nya kunskaper. För detta behövs ett aktuellt och mångsidigt mediebestånd av god kvalitet för alla åldrar. Den gemensamma bibliotekskatalogen underlättar samarbetet mellan kommunens folk-, grundskole- och gymnasiebibliotek.

Biblioteken är en viktig hörnpelare i det livslånga lärandet där alla medborgare ska kunna finna den information man söker för inläring, utveckling och förströelse.

Biblioteken är också en del i både nationella och globala informationsnätverk och fungerar alltmer som en navigatör för användarna. Att söka, välja och värdera information blir en allt viktigare uppgift för biblioteken.

Samspelet mellan de olika bibliotekstyperna i kommunen är betydelsefullt och det är viktigt att biblioteken strävar mot samma mål, det vill säga de gemensamma låntagarnas bästa.

Folkbiblioteken

Folkbiblioteken i Kalmar kommun vänder sig till alla med sin verksamhet. Alla besökare är välkomna och får service utifrån sina behov och önskemål. Barn och unga är en prioriterad målgrupp, men även studerande hör till folkbibliotekets stora besökargrupper. Biblioteket är sedan länge viktigt för personer med olika funktionsnedsättningar. Kan man på grund av funktionsnedsättning inte själv ta sig till biblioteket finns möjlighet att genom ”Boken kommer” få tillgång till böcker och andra medier.

Biblioteksbussen har hållplatser över hela kommunen och erbjuder även buss-service till skolor och förskolor som har långt till ett filialbibliotek

För kommunens nyanlända har biblioteken flera viktiga roller. Bibliotekets datorer kan underlätta kontakten med hemlandet. Böcker och andra medier både på deras modersmål och på svenska utgör en länk mellan de båda kulturerna, vilket underlättar integrationen.

Filialbiblioteken är lokaliserade till kommunens tätorter och har ett väl utbyggt samarbete med förskolor och grundskolor. Det är viktigt att filialerna profileras efter befolkningens behov.

På huvudbiblioteket finns kommunens konsumentvägledning.

Stifts- och gymnasiebiblioteket är ett specialbibliotek med tryckta skrifter alltifrån 1400-talet samt värdefulla handskriftssamlingar. Biblioteket förevisas intresserade och används huvudsakligen i forskningssyfte.

De senaste årens informationsteknologiska utveckling har inneburit att de olika bibliotekstyperna har närmat sig varandra. Samverkan över kommun- och länsgränserna i södra Sverige har ökat under senaste tiden. Nu finns ett gemensamt transportsystem för fjärrlån mellan biblioteken i Kalmar, Kronoberg och Blekinge, vilket innebär ökad service för låntagarna. Bibliotekens arbetsätt utvecklas mot en större samstämmighet och gemensamma fortbildningsinsatser ger större förståelse för olikheterna. Med gemensamma upphandlingar kan folkbiblioteken minska kostnaderna för inköp av bland annat databaser och övriga medier. Detta sker genom samverkan mellan Regionbibliotek Kalmar och Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg.

BIBLIOTEK I SAMVERKAN

Förskola/0-5 år

- I samarbete med barnhälsovården ger Kalmar stadsbibliotek information om barns språkutveckling. Bokdepositioner finns på barnhälsovården. Alla 1-åringar får en gåvobok som hämtas på biblioteket.
- Program och sagostunder anordnas regelbundet.
- De flesta förskolor besöker biblioteket för att låna böcker.
- Biblioteksbussen kör till förskolor som efterfrågar buss-service

Grundskola/6-16 år

Utdrag ur **Skollag (2010:800)** som kompletterades med följande:

Lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek

35 § För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

Folkbiblioteken kompletterar skolornas biblioteksbehov.

Fem av kommunens filialbibliotek är integrerade folk- och skolbibliotek. Biblioteksbussen är ett komplement till de skolor som inte har egna skolbibliotek och som har långt till ett folkbibliotek. Kultur- och fritidsförvaltningen, Södermøre kommunalnämnd och barn- och utbildningsnämnden har en överenskommelse angående skolbiblioteksverksamhet sedan 2011. Överenskommelsen innebär bland annat att Södermøre kommunalnämnd och barn- och utbildningsnämnden köper bibliotekstjänster av kultur- och fritidsnämnden. En del av Kalmars fristående grund- och gymnasieskolor har ingått avtal med stadsbiblioteket för skolbiblioteksverksamhet

Skolbiblioteken ska vara pedagogiska redskap för undervisningen och för elevernas lärande. En annan viktig roll är att främja barns och ungdomars språkutveckling och lust att läsa.

Lokala skolbiblioteksråd ska finnas vid varje skola. Rektor ska vara sammankallande. Rådet ska ansvara för det praktiska samarbetet mellan skolan och biblioteket och ansvarar även för framtagande av lokala handlingsplaner för bibliotekets användande.

Språkverkstaden är ett samarbete med syfte att utgöra en stimulerande och lustfylld samlad resurs för personal, barn och föräldrar för att stödja barns tal- och språkutveckling och läs- och skrivutveckling.

Gymnasieskola

Jenny Nyströmsskolan, Lars Kaggskolan och Stagneliusskolan har bibliotek med fackutbildade bibliotekarier. Undervisning i informationssökning ges till både elever och lärare. De tre biblioteken är öppna och bemannade hela skoldagen. Där erbjuds eleverna en bra studiemiljö och en modern IKT-miljö med databaser som är relevanta för skolornas utbildningar.

På varje skola finns en biblioteksnämnd med representanter för bibliotekspersonalen, skolledning och lärare samt elever.

Det gemensamma datasystemet (BookIT) underlättar för eleverna och personalen att använda

både sitt skol- och folkbibliotek.

För de övriga skolorna inom gymnasieförbundet bör handlingsplaner upprättas för att bygga upp funktionella gymnasiebibliotek. Ansvarig är rektor.

De flesta fristående gymnasieskolorna saknar egna gymnasiebibliotek och utbildad bibliotekspersonal och har därför tecknat ekonomiska överenskommelser (avtal) med stadsbiblioteket för nyttjande av lokaler, medier och personal.

Vuxenutbildning

Kunskapsnavet – Centrum för vuxnas lärande är en gemensam organisation för Kalmar, Mörbylånga och Torsås kommuner. Kunskapsnavet ger vägledning och information om utbildning inom hela den kommunala vuxenutbildningen.

Högalids folkhögskola drivs av Landstinget i Kalmar län och har ett mindre bibliotek för eleverna.

Universitetsbiblioteket, Linnéuniversitetet ansvarar för universitetsbiblioteket i Kalmar och i Växjö. Universitetsbiblioteket fungerar som ett kunskapscentrum och mötesplats för universitetets anställda och studenter, men är även öppet för allmänheten.

Särskild biblioteksverksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning

Boken Kommer är en service till de personer som p g a ålder, rörelsehinder eller långvarig sjukdom inte kan ta sig till biblioteket. Biblioteket skickar regelbundet hem böcker/talböcker till enskilda låntagare. Varje utskick föregås av en personlig kontakt med låntagaren. Låntagarnas boende kan vara privat eller inom omsorgen.

Talböcker är till för personer som inte kan tillgodogöra sig böcker i svart-skrift. Böckerna är inlästa i Daisy-format och kan lånas ut på skiva eller som fil på minneskort. Kan man inte själv ta sig till biblioteket finns det möjlighet att få talböcker hemskickade med post. Låntagare kan också själva ladda hem talböcker, direkt från Tal- och punktskriftsbiblioteket (Myndigheten för tillgängliga medel fr.o.m. 1 januari 2013)

Talboken Kommer är en service för de som prenumererar på en taltidning och innebär att de kan erbjudas böcker som skickas till deras taltidningsspelare.

Förvaltnings- och institutionsbibliotek

Landstingets förvaltningsbibliotek
Länsstyrelsens bibliotek
Länsmuseets bibliotek
Länsrätten i Kalmar län/Kalmar tingsrätt
Konstmuseets boksamling/bibliotek

Dessa bibliotek är en resurs för personalen och finns inte tillgängliga för allmänheten. Ingen fackutbildad personal sköter biblioteken. Varje förvaltning/institution ansvarar för respektive bibliotek.

Medicinska E-biblioteket

Landstinget i Kalmar län har genom ett samarbete med Linneuniversitetet utvecklat Medicinskt E-bibliotek för att ge service till sjukhusets personal. Främst artiklar och facklitteratur.

Kriminalvårdens bibliotek

Kriminalvårdsmyndigheten köper tjänster av kultur- och fritidsförvaltningen enligt avtal, som

gäller personal och medier till Kriminalvårdsanstalten och Allmänna häktet.

Regionbibliotek Kalmar

Regionbiblioteket är ett stöd för folkbibliotekens utveckling i länet och är organisatoriskt en del av Regionförbundet i Kalmar län. Regionbiblioteket bistår folkbiblioteken med rådgivning, information, fortbildning samt specialtjänster.

DOKUMENT SOM STYR BIBLIOTEKSVERKSAMHET

- Bibliotekslagen
- Skollagen
- UNESCO´s folkbiblioteksmanifest
- UNESCO´s skolbiblioteksmanifest
- IFLA Code of ethics for librarians and other information workers
- Skolinspektionens definition av skolbibliotek
- Dik:s etiska riktlinjer
- FN:s barnkonvention
- Kalmar kommuns politiska riktlinjer
- Berörda nämnders måldokument
- Läroplaner för förskola, grundskola och gymnasieskola

OMVÄRLDSFAKTORER SOM PÅVERKAR BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN

- Nya bostadsområden
- Det växande informationsutbudet
- IKT-utvecklingen
- Webbaserad 24-timmarsservice
- Barns och ungdomars möjlighet till påverkan
- Det mångkulturella samhället
- Det livslånga lärandet
- Ökad samverkan med högskolebiblioteket
- Tillgänglighet för alla senast år 2010
- Brukarinflytande
- Ökad samverkan mellan biblioteken i sydöstra Sverige
- Kalmars invånarantal ökar – målet är 75.000 år 2025
- Gruppen äldre ökar
- Distanstudier